

ÜLKEMİZDE ÇÖLYAKLILARIN DİYETE UYUM SORUNLARI

Sema AYDOĞDU
GökhanTÜMGÖR
Murat ÇAKIR
Selda İ.ÇALIM

Fatin ÜNAL
Timur KÖSE
Miray KARAKOYUN
Hasan A.YÜKSEKKAYA

Ege, Çukurova, Konya Selçuk, Karadeniz
Teknik Üni. Çocuk Gastroenteroloji B.D.

Celal Bayar Üniversitesi
Sağlık Meslek Yüksek Okulu

Ege Ün. Tıp Fak.
Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim A.D.

ÇÖLYAK HASTALIĞI

Buğday, Arpa, Çavdar ve Yulafta

Bulunan Bitkisel Protein

GLUTEN'in

Genetik Yatkınlık Taşıyanlarda

Neden Olduğu

İNCE BAĞIRSAK HASTALIĞI

KLASİK ÇÖLYAK ÜÇLEMESİ

**Kronik İshal
Karın Şişliği
Zayıflama**

<3-5 Yaş Çocuklarda Görülür

ÇÖLYAK HASTALIĞI

YAKINMA ve BULGULARI

Sindirim ve Emilim Organı

İNCE BAĞIRSAKLARLA

Sınırlı Değil...

SİSTEMİK BİR HASTALIK

Boy Kısallığı

**Beyinde
Kireçlenme**

Zayıflık

Kaşıntılı Yaralar

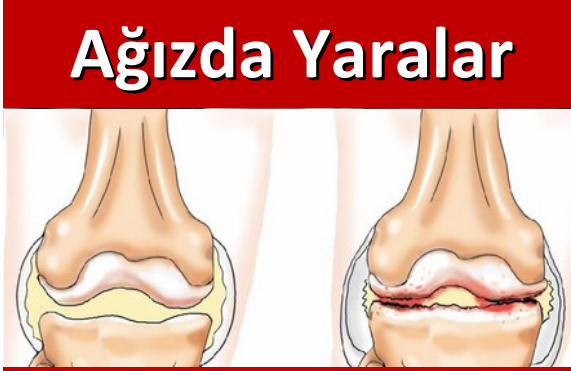
Ağızda Yaralar

Mine Bozuklukları

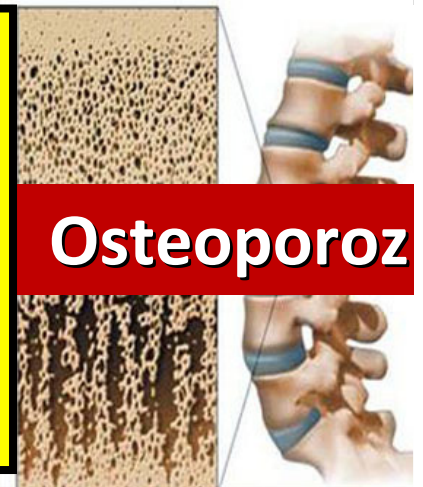

Saç Dökülmesi

Eklem Ağrıları

**ORGANİZMADAKİ
TÜM ORGAN ve
SİSTEMLERİ ETKİLER**

Osteoporoz

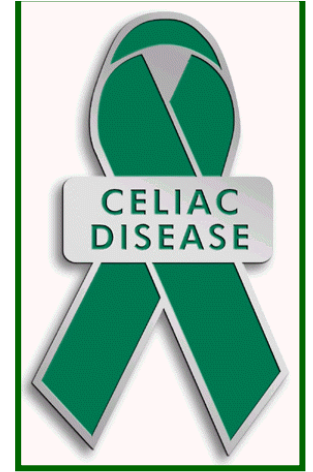
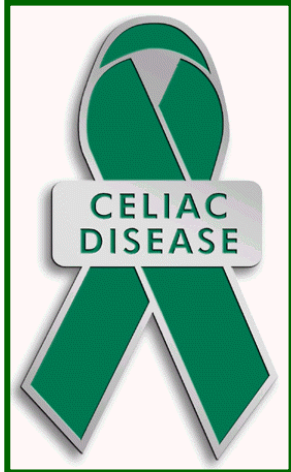
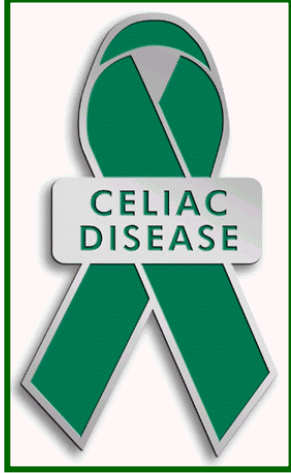
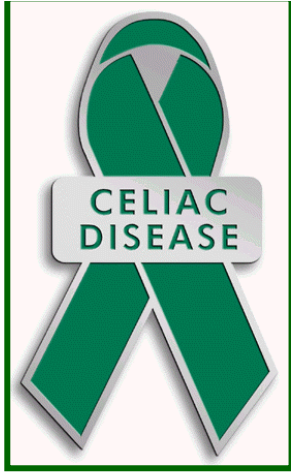
Tüm Dünyada En Yaygın Genetik Hastalık...

Tüm Dünyada Çok Ciddi Tanı Alma Sorunları Yaşanıyor

Ülkemizde
Beklenen Hasta Sayısı 500-700.000
Tanı Alanlar 10-15.000
GERİSİ NEREDE ?

ÇÖLYAKLILARIN %99'u
HENÜZ TANI ALMADI...

ÇÖLYAK

**Çocukluk
Çağı Hastalığı
Değildir...**

**Her Yaşta
Karşımıza
Gelebilir...**

**Literatürde
En İleri
Belirti Verme
Yaşı
80...???**

**Çok Özel Bir
Hastalık**

**Çok Özel Bir
Hastalık**

ÖLÜMCÜL

Sadece Diyetle

TAM DÜZELME

Glutensiz Diyet

Ömür Boyu

ÇÖLYAK HASTALIĞI TEDAVİ EDİLMEZSE....

Kanser Riski ARTAR....

RİSK ARTIŞI

■ Tüm Kanserler	x 2-3
■ GİS kanserler	x 30
■ Non-Hogkin Lenfoma	x 40
■ İntestinal Lenfoma	x 77

Bu Çalışmada AMAÇ:

**Ömür boyu glutensiz diyet uygulayan
çölyaklılarda diyet uyumun değerlendirilmesi
ve uyumsuzluğa etkili etmenlerin belirlenmesi**

YÖNTEM:

**5 çocuk gastroenteroloji merkezinde
çölyaklı çocuklar ve ebeveynlerine ve
ayrıca Facebook üzerinden katılanlara 32 sorudan
oluşan anket uygulandı.**

İSTATİSTİKSEL ANALİZ: SPSS - 16.0

Chi-Square test

p< 0.05 ANLAMLI

BULGULAR:

Çalışmaya 78'i Facebook üzerinden toplam 179 kişi (130 dişi, 49 erkek) katıldı

BULGULAR:

128	:	≤ 18 yaş	(Ort: 10.5 ± 4.4 yaş)
51	:	> 18 yaş	(Ort: 35.7 ± 9.7 yaş)

BULGULAR: Cinsiyet dağılımı

≤ 18 yaş	%70.3	(n= 90) dişi	%29.7 erkek
> 18 yaş	%78.4	(n= 40) dişi	%21.6 erkek

**Literatüre benzer şekilde
dişi cinsiyet egemen**

BULGULAR: Tanı alma yaşı (ort.)

≤ 18 yaş: 5.5 yaş

> 18 yaş: 29 yaş

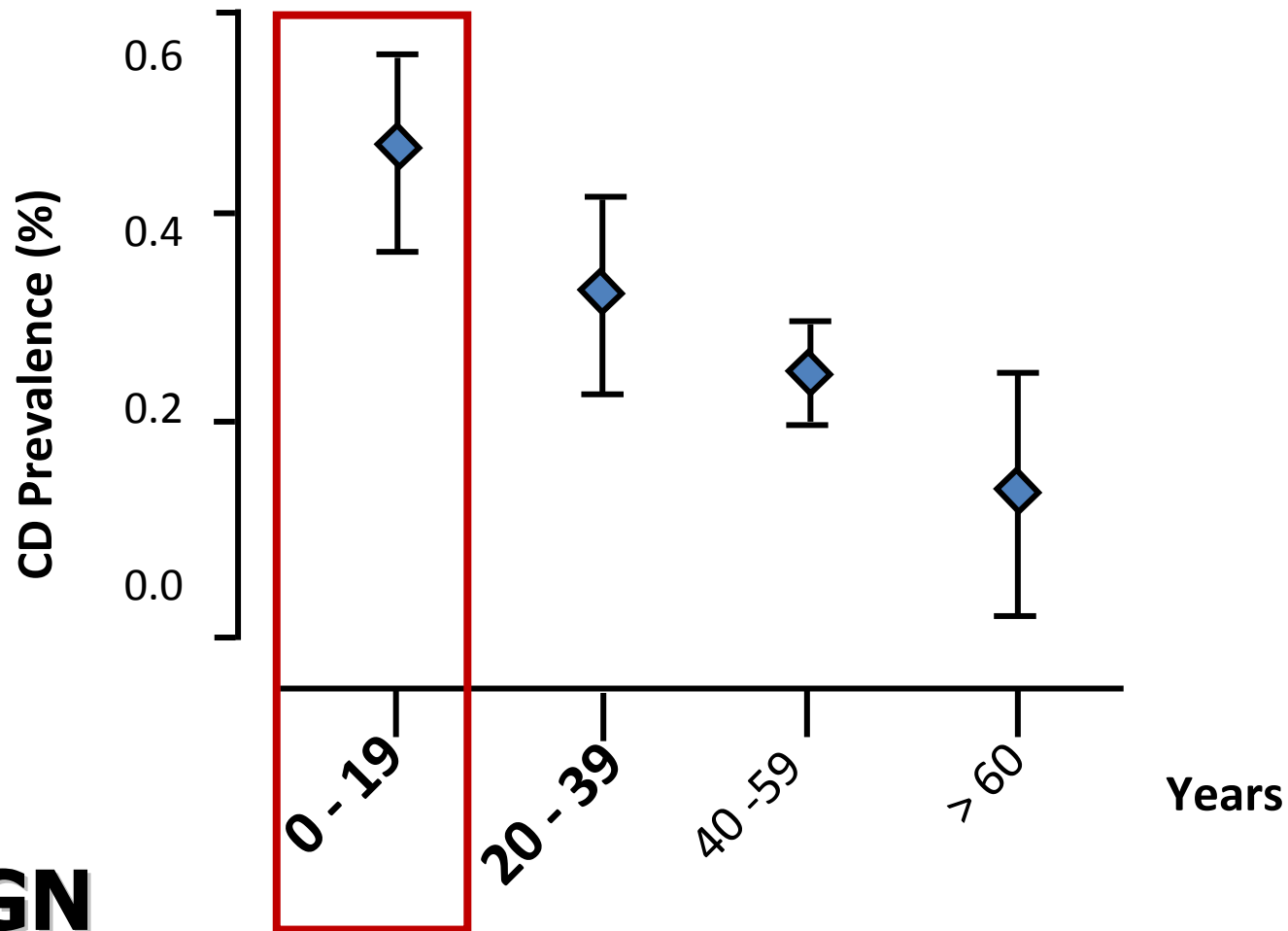
Erişkinler daha geç tanı alıyor

BULGULAR: Tanı alma süresi

≤ 18 yaş: 2 ay - 10 yıl (2.2 yıl)

> 18 yaş: 1 - 15 yıl (8.2 yıl)

Where Have The Aging Celiacs Gone?

NASPGN

YAKINMALAR:

Geçmeyen (kronik) ishal

$\leq$ 18 yaş:	% 63.8	
$>$ 18 yaş:	% 64.7	p=0.53

%64

YAKINMALAR:

Geçmeyen (kronik) karın ağrısı

$\leq$ 18 yaş:	% 63.8
$>$ 18 yaş:	% 58.8 $p=0.33$

%62.4

YAKINMALAR:

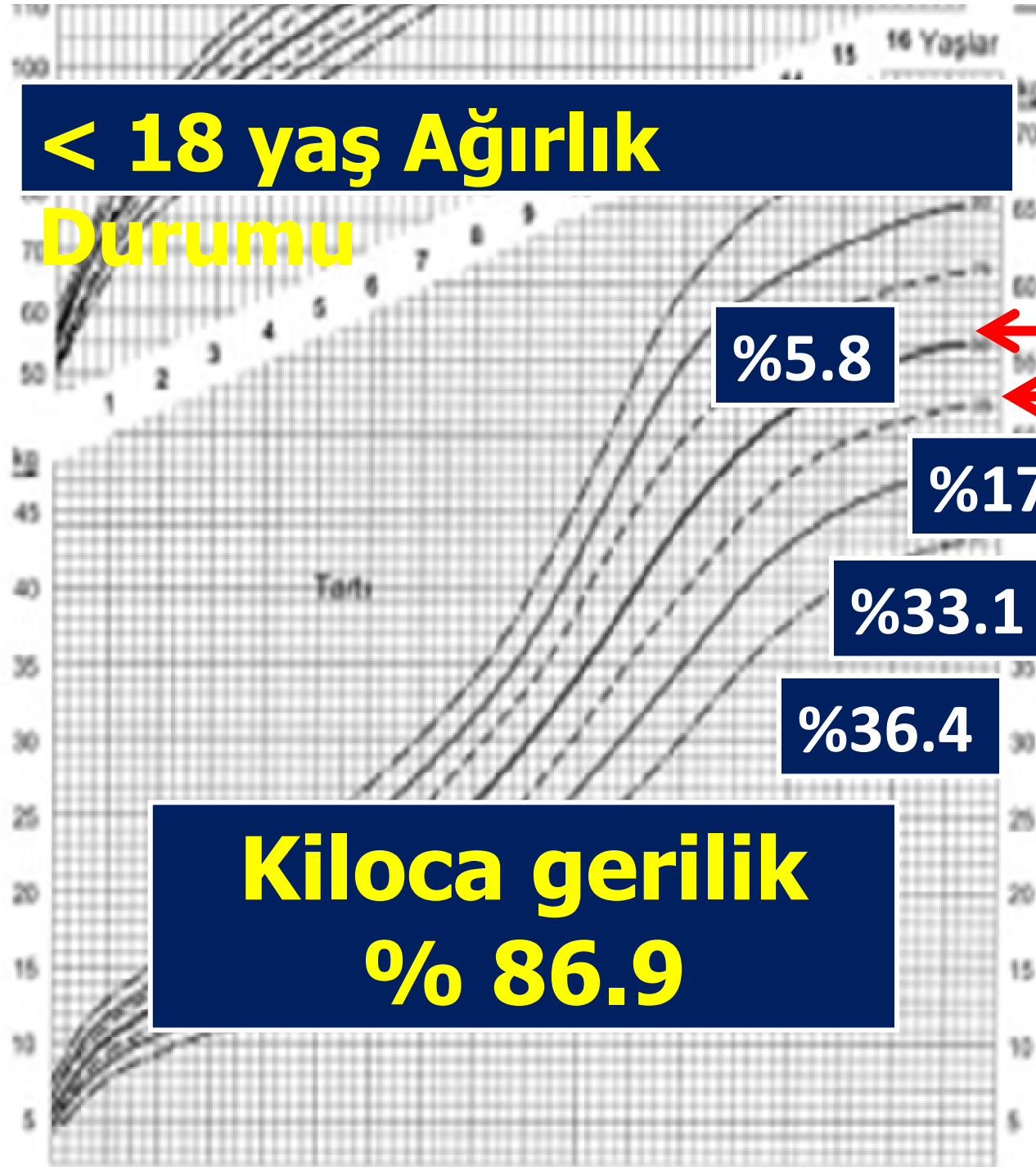
Kilo ve boy gelişiminde gerilik

$\leq$ 18 yaş:	% 55.9	
$>$ 18 yaş:	% 17.6	p<0.0001

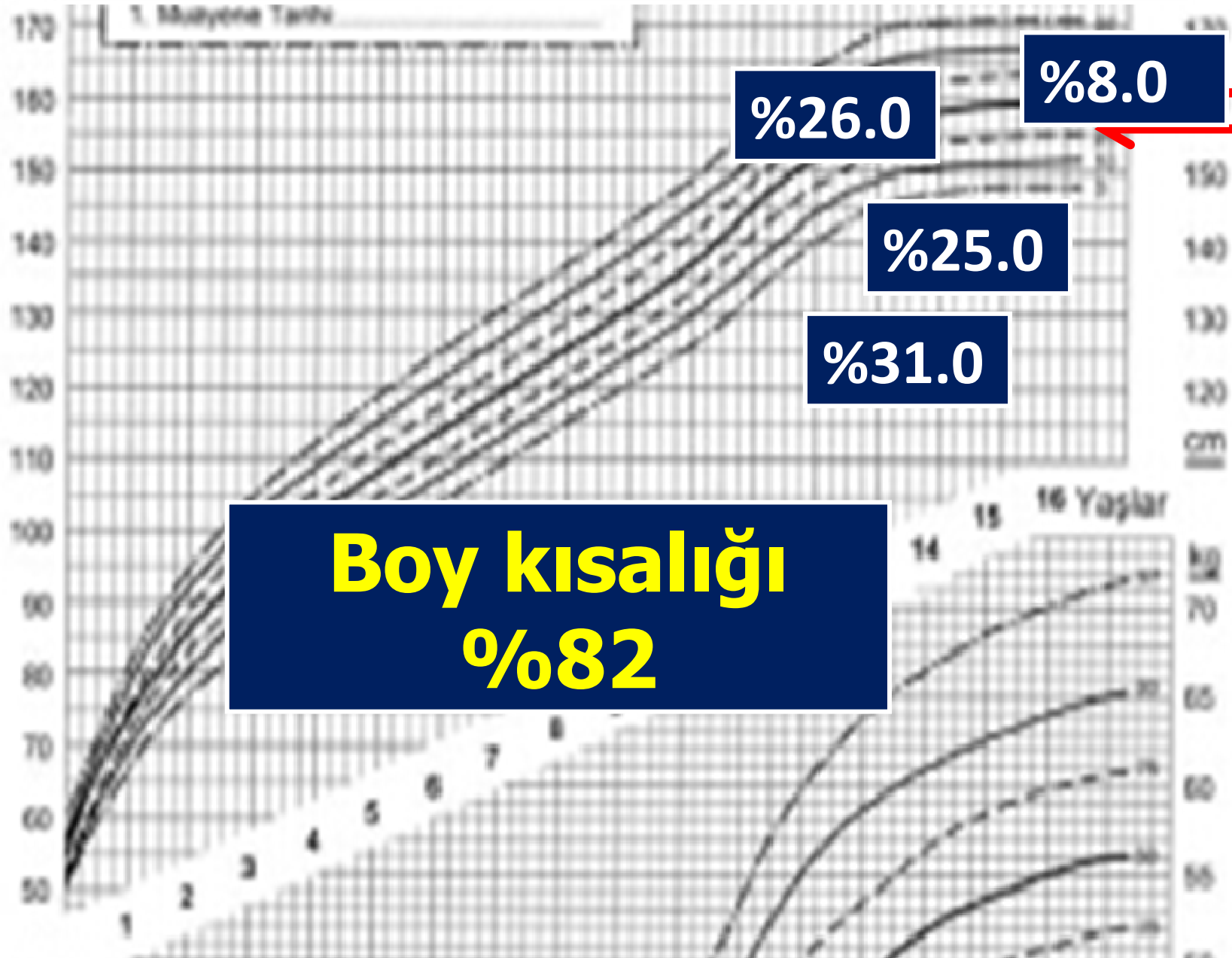
%44.9

< 18 yaşı Ağırlık Durumu

< 18 yaşı Boy Gelişim Durumu

YAKINMALAR:

Kusma

≤ 18 yaş:	% 26.0
> 18 yaş:	% 37.3 $p=0.09$

%29.2

YAKINMALAR: İştahsızlık

≤ 18 yaş:	% 39.4
> 18 yaş:	% 43.1 $p=0.38$

%40.4

YAKINMALAR: Kansızlık

≤ 18 yaş:	% 43.0
> 18 yaş:	% 72.5 $p < 0.0001$

**Dişi cinsiyet egemen
Aybaşı kanamalarının etkisi ?**

YAKINMALAR:

Vitamin B12 eksikliği

$\leq$ 18 yaş:	% 1.6
$>$ 18 yaş:	% 7.8 $p=0.057$

%3.4

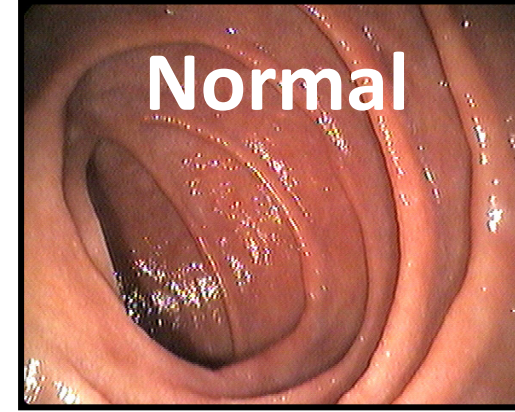
YAKINMALAR: OSTEOPOROZ

≤ 18 yaş:	% 8.8
> 18 yaş:	% 5.9 $p=0.38$

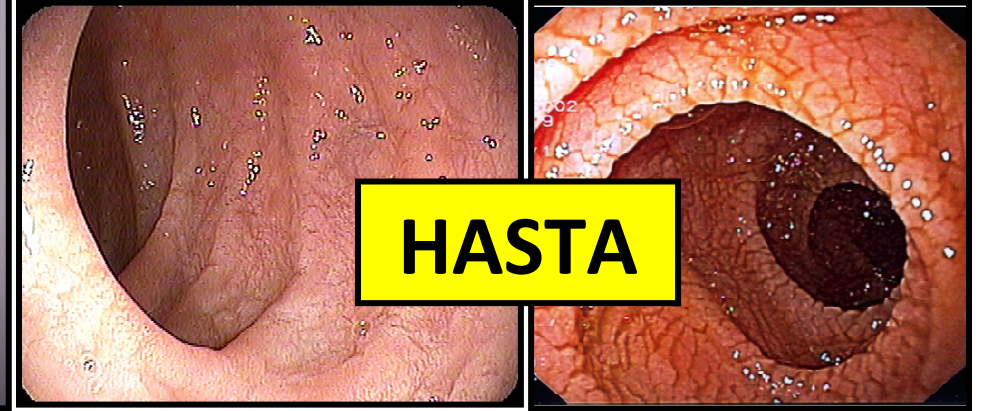
**Kemik Mineral Dansite Ölçümü
YAPILMIYOR...**

ENDOSKOPİ YAPILMADAN TANI KONAMAZ

İnce Bağırsağın Endoskopik Görünümleri

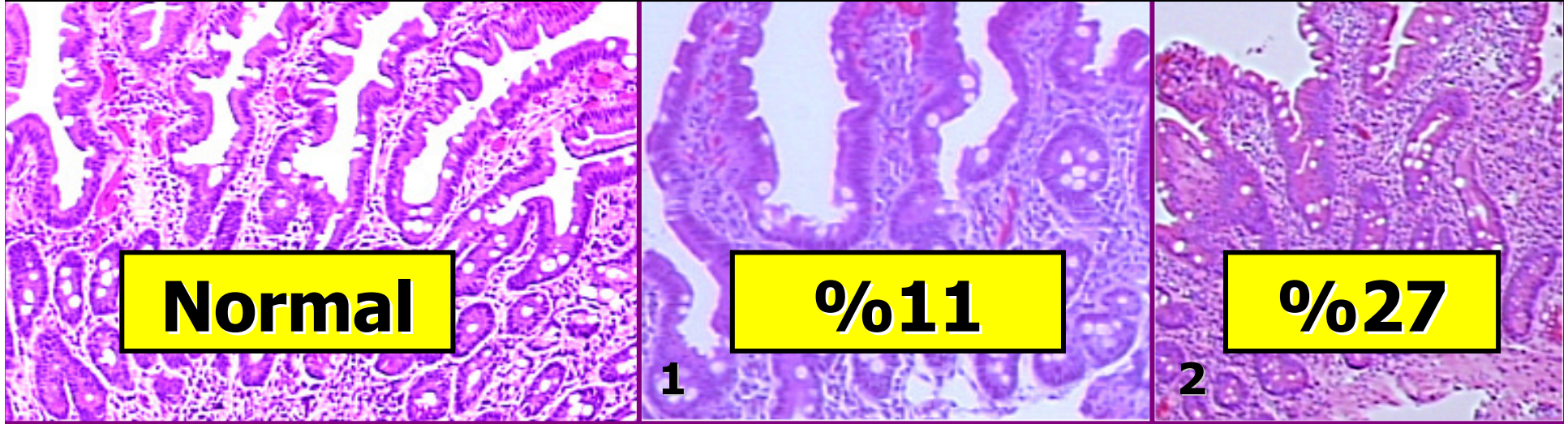

Normal

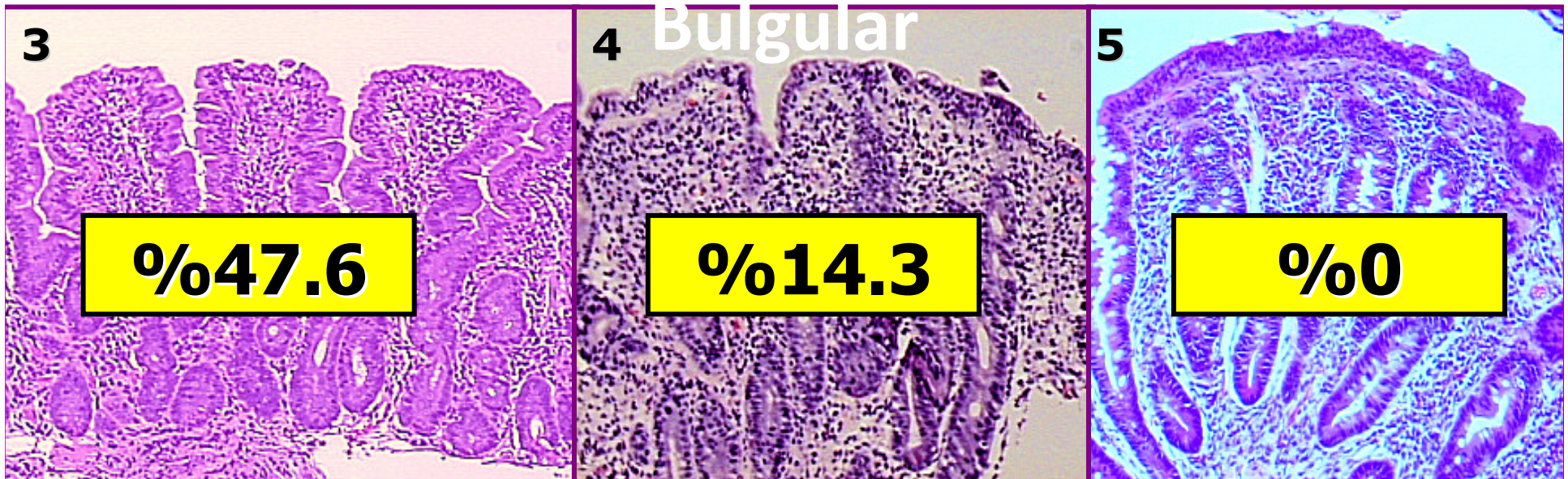

HASTA

Histopatolojik Bulguların Dağılımı

Marsh Sınıflamasına Göre : % 62 Ağır

Tek Tedavi GLUTENSİZ DİYET

DİYETE UYUM
% 66.1

Çölyaklıların 1/3'ü diyetle
uymuyor

Yaşam Memnuniyeti

≤18 yaş %60

>18 yaş %70

DİYETE UYUM Sorunları

≤ 18 yaş

%68

>18 yaş

%7.8

$p < 0.001$

UYUMSUZLUK NEDENLERİ	%
UYGULAMA ZORLUĞU	32.4
DIŞARDA YEME İSTEĞİ	31.8
FARKINDA OLMAMAK	23.5

DIŞARDA YEME İSTEĞİ	31.8
----------------------------	-------------

≤ 18 yaş daha önemli
 $p < 0.007$

UYUMSUZLUK NEDENLERİ	%
TAD SORUNU	21.8
ÇEVRESEL BASKI	21.2
ETİKET YETERSİZLİĞİ	20.1
ULAŞIM ZORLUĞU	14.5
HASTALIK İNKARI	14.0
ERGENLİK	13.4

TAD SORUNU

21.8

**≤ 18 yaş daha önemli
 $p < 0.008$**

ÇEVRESEL BASKI

21.2

**≤ 18 yaş daha önemli
 $p < 0.008$**

HASTALIK İNKARI

14.0

**≤ 18 yaş daha önemli
 $p < 0.009$**

UYUM SORUNU YARATAN GIDALAR	%
ÇİKOLATA	29.6
DÖNER	20.7
LAHMACUN	15.6

**UYUM SORUNUNA
EN ÇOK NEDEN OLAN
ÜÇ GIDA**

UYUM SORUNU YARATAN GIDALAR		%
SAKIZ		15.1
PASTA	≤ 18 yaş önemli p< 0.009	14.0
PiDE		14.0
GEVREK - SiMiT		13.4
PiZZA		11.7
HAMURLU TATLILAR		11.7
TOST		11.2

UYUM SORUNU YARATAN GIDALAR	%
MAKARNA	10.6
HAMBURGER	8.9
SANDOVİÇLER	8.4
KURABİYELER	5.6

İLAÇ KULLANIMI :

> 18 YAŞ RİSKLİ

p<0.029

UYUM SORUNU YARATAN MEKANLAR	%
OKUL	24.6
RESTORAN	17.9
SEYAHATLER	17.9
EV ORTAMI	16.2

RESTORAN

17.9

> 18 yaş daha önemli
p< 0.0001

SEYAHATLER

17.9

> 18 yaş daha önemli
p< 0.0001

EV ORTAMI

16.2

≤ 18 yaş daha önemli
p< 0.003

UYUM SORUNU YARATAN MEKANLAR	%
PASTANE	11.7
İŞYERİ	11.2
DERSANE	10.6
KAFELER	10.1
OTEL	7.3
TATİL KÖYÜ	6.7

Çölyakla Yaşam Derneği

**SİİRT
ELAZIĞ
GAZİANTEP.....**

Çölyakla Yaşam Derneği

DERNEKLERE ÜYELİK

%60.3

**SİİRT
ELAZIĞ
GAZİANTEP.....**

Çölyakla Yaşam Derneği

**$\leq$ 18 yaş üyelik
%65.6**

**$>$ 18 yaş üyelik
%47.1**

**SİİRT
ELAZIĞ
GAZİANTEP**

DERNEKLERE ÜYELİK

%60.3

**Dernek faaliyetlerine
çocukları çölyaklı olanlar
istatistiksel olarak anlamlı
düzeyde daha fazla
katılıyor....**

$P < 0.017$

SONUÇ OLARAK;

**Çölyak Hastalığında
Dişi Cinsiyet Egemen**

Ciddi Tanı Alma Sorunları VAR

Özellikle Erişkin Yaş Grubunda

Tanı Alma Süresi ort. 2 - 8 yıl

SONUÇ OLARAK;

**Kronik İshal ve Karın Ağrısı
En Önemli Belirtiler**

Ağır Bağırsak Hasarı ile Geliyorlar

Glutensiz Diyete Uyum %66

**Buluğ Çağındaki Çocuklar
Daha Sorunlu**

SONUÇ OLARAK;

Diyete Uyumsuzlukta En Önemli Sorun
Uygulama Zorluğu

Çocuklarda
Dışarda Yeme İsteği
Tad Sorunu
Çevresel Baskı
Hastalık İnkarı

SONUÇ OLARAK;

**Tüm Yaşlarda
Diyete Uyumsuzluk
Yaratan En Önemli Gıda
ÇİKOLATA**

SONUÇ OLARAK;

Diyete Uyumsuzluk

**Çocuklarda
Ev ve Okulda**

**Erişkinlerde
Restoran, Seyahat
İş Ortamında**

İSTANBUL

Çölyakla Yaşam Derneği

ESENLİKLER

TEŞEKKÜRLE

**R
SİİRT
ELAZIĞ
GAZİANTEP.....**

